

Recsk Nagyközségi Önkormányzat
3245. Recsk, Kossuth L. út 165.
Tel.: 36/578-310 , Fax: 478-022
Email: polghiv.recsk@axelero.hu

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI
KONCEPCIÓ

2004.

Készült: 2004. december

Jóváhagyta: Recsk Nagyközség Önkormányzata 14/2005.(III.24). sz. határozatával
Véleményezte Heves Megyei Közgyűlés Eü. és Szoc. Bizottsága 53/2005.(IV.19.) határozatával

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető

Recsk Nagyközség általános bemutatása

- Község elnevezése és határa
- Természetföldrajzi viszonyok
- Település helyzetét bemutató általános adatok

Demográfiai adatok

- Korcsoportok szerinti megoszlás
- Lakosság egészségi állapota, jellemző megbetegedések

A szociális szolgáltatórendszer bemutatása

- Jogszabályi előírások
- Az ellátási kötelezettség teljesítésének jelenlegi helyzete
- Finanszírozás

Céljaink és feladataink

BEVEZETŐ

Szociális szolgáltatástervezési koncepciónk elkészítésének célja, hogy meghatározzuk azokat az alapelveket, irányokat, célokat, amelyeket a település a szociális szolgáltatások biztosítása, fejlesztése során követni fog.

Középtávú célunk:

- a Gondozási Központ ideiglenes működési engedélyében előirt hiányosságok pótlása valamint
- a családsegítői feladatokat is ellátó gyermekjóléti szolgálat elhelyezési körülményeinek javítása.

Hosszútávon a településen a szociális szolgáltatásoknak egy olyan rendszere jöjjön létre, amely összehangoltan működik, és teljes mértékben lefedi a szociális szükségleteket. Feladatunknak tekintjük, hogy a szociális szolgáltatástervezési koncepció világítson rá a Képviselő-testület számára a településen működő szociális ellátórendszer hiányosságaira, továbbá információival segítse őket a döntéshozatalban.

RECSK NAGYKÖZSÉG ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

A község elnevezése és határa

Bizonyos tárgyi és íratlan források mutatják, hogy községünk már ősidők óta lakott. Erről tanúskodnak a környéken talált szkíta sírok vagy azok az agyagedény maradványok melyeket, mintegy 900 évesre becsültek. Az Árpád korról még nincsenek hiteles írott forrásaink, de hogy a környék lakossága átvészelte a tatárjárás pusztításait az feltehető, mert 1329-ben az első hiteles említés már Raxy alakban történik. A tatárok kivonulása után történtek a környéken a várépítkezések. A Darnó hegyen felépült a siroki vár, a Valéria hegy nyugati nyúlványán a Kanászvár, a Mátrában az Oroszlán vár. A Kanászvárról azt tartotta a szájhagyomány, hogy összeköttetésben állt a siroki és a távolabbi várakkal, melyekkel füst és fényjelek útján tartotta a kapcsolatot. Ezen kívül földalatti folyosókkal is össze voltak kötve. Ezek egyik járatát találták meg a vártól kb. 2 km-re 1890 körül a recski Barkóczy kastély építésekor.

Községünk 1478-ban Rekch névalakban szerepel és a róla elnevezett Recsky család *birtokában volt*. A terület 1720-1741 között az Orczyak kezén van, a község újra telepítése az ő nevükhöz fűződik. Pár évtizeddel később a lakosság száma már 654 főre emelkedett.

A recski bányászat története az 1780-1805-ös évekre nyúlik vissza. Az 1840-es évektől kezdődően folyt a felszínközeli arany és rézérc bányászata a Lahócza hegységben. A bánya működése során 3 millió tonna érc került kitermelésre, de a készletek 1980-ban kimerültek, és a bányát bezárták.

A régi bánya művelésével párhuzamosan 1961-től megkezdődött a mélysínt kutatása külszíni fúrásokkal. Összesen 155 km hosszúságú fúrás került bemélyítésre. Az 1970-es években folytatódott a területen az érckutató. Elkészült két 1200 m mélységű akna, melyeket különböző szinteken vágatok kötnek össze. Mindeközben folyt a szükséges infrastruktúra megvalósítása is. Sajnos az anyagi források kimerülésével a munkálatok 1982-ben félbe maradtak, az elmúlt húsz év alatt csak állagmegóvás folyt, napjainkra megtörtént a bánya bezárása, vízzel történő elárasztása.

Recsk neve a XX. századi történelmünk során sajátos tartalommal telítődött, függetlenül a település akaratától. A Mátra hegység e térségében, közel a településhez, a Magyar Államvédelmi Hatóság (ÁVÓ) 1950 nyarán minden törvényes felhatalmazás nélkül a szovjet Gulág-táborok mintájára büntető jellegű kényszermunkatábort létesített. Helyén ma emlékpark működik.

Természetföldrajzi viszonyok

Recsk Heves megye északnyugati részén, a Mátra alja festői környezetében fekvő nagyközség. A megyeszékhely Egertől 25 km-re található. Igazgatási területe 4537 ha. Észak-déli kiterjedése kb. 13 km, kelet-nyugati irányban 2-6 km.

A terület domborzata változatos. A Mátra északi oldalának szűk völgyei tagolják felszínét. Külterületének legmagasabb pontja a 734 m-es Cserepes tető, legmélyebb része a Parádi-Tarna patak völgye, mely kb. 160 m-rel a tengerszint felett található.

A település helyzetét bemutató általános adatok

Recsk közúton, vasúton egyaránt könnyen elérhető. A települést átszeli az Eger-Gyöngyös között húzódó 24. sz. fő közlekedési út, ennek köszönhetően a Mátrán átutazók nem kerülnek el a községet.

A község víz, gáz, szennyvíz infrastruktúrával rendelkezik.

A községben található lakások száma :**1317** , **melyből 52 komfort nélküli.**

A közműves ivóvízellátásba bekapcsolt lakások száma : 979 lakás.

Szennyvízelvezetésbe bekapcsolt lakások száma : 780 lakás.

A Polgármesteri Hivatal a község központjában , jól megközelíthető helyen található .

Egészségügyi intézmények : a nagyközségben két *házi orvosi rendelő*, egy *fogorvosi rendelő*, valamint *központi orvosi ügyelet* működik amely 7 település(Parádsasvár, Bodony, Parád, Recsk, Mátraderescske, Mátraballa és Sirok) összesen mintegy 12000 fős lakosságának ellátást biztosítja. Két *védőnői körzet* egyik álláshelye már több éve betöltetlen, helyettesítéssel megoldott. A recski *gyógyszertár* Mátraderescskén és Mátraballán *fiókgyógyszertár*at működtet.

Oktatási intézmények : a községben 222 tanulót oktató, 12 tantermes *általános iskola* valamint 4 csoportos *napköziotthon*, továbbá 4 csoportos, 100 férőhelyes *óvoda* valamint az általános iskolában *esti tagozatos gimnázium* működik.

Művelődési intézmények : a kultúra színtere a faluban a *Művelődési Ház* és a Nagyközségi *Könyvtár*, mely számos lehetőséget nyújt a szabadidő hasznos eltöltésére és a szórakozásra . Ismeretterjesztő, információs tevékenységüket kiegészíti a 2004- évben átadott *Idegenforgalmi Vállalkozói Központ* melyben helyet kapott az egyik *Emagyarország Pont*, a másik a könyvtárban működik.

Szociális intézmények: a szociális ellátás feladatait két intézmény, mégpedig *Gondozási Központ* és *Gyermekjóléti Szolgálat* látja el.

Nem önkormányzati fenntartásban 2004-ben kezdte meg működését a bentlakásos „Gesztenyés Idősek Otthona” mely 48 fő elhelyezését biztosítja.

Az óvoda, iskola és gondozási központ ellátottainak élelmezését az önkormányzati fenntartású 450 adagos *központi konyha* biztosítja.

Hitélet: a nagyrészt római katolikus vallású lakosság részére római katolikus templom és plébánia, valamint a kisszámú baptista vallású lakosság részére baptista imaház található. A Jehova tanúi gyülekezethez tartozók önkormányzattól bérelt ingatlanban gyakorolják vallásukat.

Közbiztonsági szervek : a rendőrség szintén a falu központjában található, két fő rendőrrel. A településen kiemelkedő színvonalú munkát végző polgárőrség működik 12 fővel.

DEMOGRÁFIAI ADATOK

A településen a 2004 december 31-i állapotnak megfelelően **3075** fő él.

<u>Korcsoportok szerinti megosztás :</u>	0 - 5 év :	136 fő
	6 - 14 év :	283 fő
	15 - 18 év :	106 fő
	19 - 59 év :	1805 fő
	60 - fölött :	745 fő
	összesen :	3075 fő

A településen működik Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a cigány kisebbség a falu lakosságának kb. 15 %-a. A községben nyilvántartott hajléktalan nincs.

Családok száma : 868 család

Családban élők száma : 2699 fő

Egyedül él : 376 fő.

Gyermekes családok száma: 344,* ebből: 86 család részesül rendszeres gyermekvédelmi támogatásban az alábbi megoszlás szerint :

1 gyermekes család	: 34
2 gyermekes család	: 24
3 gyermekes család	: 18
4 és 5 gyermekes család	: 10
6 vagy annál több	: -

Az egyedül élők zöme 60 év fölötti , nemenkénti megoszlásról nem találtunk adatot.

<u>Házasságkötések száma 5 évre visszamenően :</u>	1999 - ben : 16
	2000 - ben : 14
	2001 - ben : 10
	2002 - ben : 10
	2003 - ban : 9

<u>Születések száma 5 évre visszamenően :</u>	1999 - ben : 31
	2000 - ben : 25
	2001 - ben : 29
	2002 - ben : 30
	2003 - ban : 23

* Csak a kiskorú (18 év alatti) gyermeket nevelők

<u>Halálesetek száma 5 évre visszamenően :</u>	1999 - ben : 46
	2000 - ben : 47
	2001 - ben : 51
	2002 - ben : 52
	2003 - ban : 41

E számadatokból láthatjuk, hogy minden évben nagyobb számban történt haláleset mint születés. Az öregedési index a településen : 142 % .

A 60 éven felüliek számának aránya a népességben meghaladja a 20 %-ot. Nyugdíjban és járadékban kb. 1230 fő, a lakosság 40 %-a részesül. A népességcsökkenés és a gyors előreagedési folyamat fő oka a csökkenő születésszám. Az utóbbi években azonban megnőtt az aktív korú /40-60 év közötti/ lakosság halálozási aránya is.(A 2002. évben elhaltak 30%-a 60 év alatti volt)

Az inaktív lakosság számot növeli a GYES-en, GYED-en /55 fő /és GYET-en /12fő/ lévő kismamák száma is.

Az előreagedés problémakörén túl a nagyarányú munkanélküliség terhei súlyos szociális problémákat hordoznak. A munkaképes népesség száma kb.1320 fő, melyből a munkanélküliek száma évről évre meghaladja a százat, jelenleg 120 fő.

Fenti adatokból következtethető, hogy a szociálisan rászorultak köre az alacsony nyugdíjból élők, a munkanélküliek, a sokgyermekesek és munkaképesség csökkenést szenvedettek köréből kerül ki.

Lakosság egészségi állapota, jellemző megbetegedések

A lakosság egészségi állapotát a demográfiai mutatók erősen befolyásolják, az időskorúak aránya a két praxisban mintegy 25 %.

Ebből adódóan nagy számú a *szív és érrendszeri* jellegű megbetegedés (22%). Fontos megemlíteni a *légzőszervi* betegek számát (5 %), hiszen a korábbi években egészségre ártalmas munkahelyeken (Mátravidéki Fémművek, Parádsasvári Üveggyár) sokan dolgoztak. A *mozgásszervi* betegek száma (4,3 %) az utóbbi években ugyancsak növekedett, mely betegségcsoport már a fiatalabb, 45 év feletti korosztályt is érinti. A *daganatos* betegek aránya 2,4 %, számuk az előző évekhez képest jelentősen nem emelkedett. A *neurotikus* panaszok hátterében melyek aránya 20 % a növekvő munkanélküliség áll. Az anyagcsere (cukorbetegség, koleszterin) betegségben szenvedők aránya (4 %) is jelentős. A *szenvedélybetegségek* közül korábban az alkoholizmus nagyobb mértékű volt, az utóbbi időben csökkenő tendenciát mutat (10 %).

A településen élő fogyatékosok száma : 40 fő .

ebből:	- értelmi fogyatékos	: 12 fő ,
	- látássérült	: 10 fő ,
	- halmozottan sérült	: 18 fő.

Mozgáskorlátozottak száma:	140 fő
Pszichiátriai betegek száma :	39 fő.
Szenvedélybetegek száma :	32 fő.

A SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÓRENDSZER BEMUTATÁSA

Jogsabályi előírások

Az 1993. évi III.tv – szociális törvény - alapján az önkormányzat által ellátandó feladatokat két nagy csoportba sorolhatjuk:

- a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokra,
- a pénzübeli, a természetben nyújtott támogatásokra.

1./ Az önkormányzatnak a személyes gondoskodás körében kötelezően működtetnie kell alapellátásként az *étkeztetést*, *házi segítségnyújtást*, *családsegítést*. Szakosított ellátásként pedig *idősek klubját*, mely feladat a 2005. január 1-től hatályos Szoc.tv. rendelkezése szerint átkerül az alapszolgáltatási feladatok közé.

2./ A *pénzübeni és természetbeni ellátások* körébe tartozó - szociális feladat-és hatásköröket a képviselőtestület és a jegyző gyakorolja.

A települési önkormányzat szociális rászorultság esetén a jogosult számára:

- rendszeres szociális segélyt (hatáskör gyakorló a polgármester)
- időskorúak szociális járadékát (hatáskör gyakorló a polgármester)
- lakásfenntartási támogatást (hatáskör gyakorló a bizottság)
- ápolási díjat (hatáskör gyakorló a bizottság)
- átmeneti segélyt (hatáskör gyakorló a bizottság ill. polgármester)
- temetési segélyt (hatáskör gyakorló a polgármester)
- közgyógyellátást (hatáskör gyakorló a bizottság)

állapít meg a törvényben és a helyi rendeletében meghatározott feltételek szerint.

Egyes pénzübeli ellátások *természetbeni szociális ellátás* formájában is nyújthatók. Természetbeni ellátás különösen az élelmiszer, tankönyv, tüzelősegély, közüzemi díjak kifizetése, a köztemetés valamint a közgyógyellátás.

Az ellátási kötelezettség teljesítésének jelenlegi helyzete

Az előbbieken felsorolt ellátási formák működtetésére az önkormányzat 2000. évben Gondozási Központot hozott létre, mely intézmény azt megelőzően (1965-től) Öregek Napközi Otthonaként illetve Idősek Klubjaként működött. Az intézmény keretein belül működik az *étkeztetés*, *házi segítségnyújtás*, *idősek klubja*.

A *családsegítő szolgálat* feladatainak ellátása a gyermekjóléti szolgálattal együtt – 1 fő önálló családgondozó – alkalmazásával történik.

Gondozási Központ

A település középpontjától rövid távolságra található az intézmény, jó megközelíthetőséggel, nyugodt csendes környezetben. Családi házból került átalakításra, az udvara parkosított.

Az épület két funkciót foglal magába, egyrészt a gondozási központot, másrészt az egészségházat, amelyek egymástól teljesen elkülönültek, külön bejárattal megközelíthetőek. 1999. évben az önkormányzat közel 2 millió forintos költséggel a 110 m² alapterületű idősek

klubját felújította, majd 2002. évben a - a végleges működési engedély kiadása érdekében – 4100 e Ft ráfordítással pihenőszobával és mosókonyhával bővítette.

A beruházásnak köszönhetően az intézmény jelenleg 140 m² alapterületen, 15 helyiségben működik. A bejáratnál illetve az épületen belül azonban nem megoldott az akadálymentes közlekedés.

Szakmai létszámhelyzet:

Az *idősek klubja* részleg dolgozóinak száma 2 fő, ebből 1 fő vezető , 1 fő gondozónő . A létszámot kiegészíti 1 fő fizikai alkalmazott aki közhasznú foglalkoztatottként segíti munkájukat. A főállású dolgozók közül mindenki szakképzett .

A *házi segítségnyújtást* 3 fő 8 órás foglalkoztatású gondozónő végzi, akik közül 3 fő szakképzett. A *szociális étkeztetést* 2 fő társadalmi díjas gondozó és 1 fő közhasznú foglalkoztatott közreműködésével biztosítják mindazoknak akik igénylik az étel helyszínre szállítását.

Tekintettel arra, hogy az intézmény működési engedélyének elbírálásakor (2003. évben) a házi segítségnyújtásban foglalkoztatott dolgozók szakképzettségének aránya nem érte el (azóta megtörtént) a külön jogszabályban meghatározott 50 %-ot, továbbá a ÁNTSZ a tárgyi feltételek tekintetében további előírásokat tett, az intézmény **2008 december 31-ig ideiglenes működési engedéllyel rendelkezik.**

A személyi feltételek biztosítására 2005 december 31 – ig, az ÁNTSZ által megállapított hiányosságok pótlására (mozgáskorlátozottak közlekedési feltételeinek megteremtése) 2008. december 31-ig kaptunk haladékot.

Férőhelyek száma :

- **Idősek Klubja** : 20 fő (engedélyezett), igénybevett 15 fő.

Napi háromszori étkezést, egészségügyi és pszichés gondozást végez. Rendszeres foglalkoztatás nincs, a gondozottak kedvtelésből végzett tevékenységgel foglalják el magukat.

- **Házi segítségnyújtás** : 25 fő természetes személy (a normatíva igénylése szempontjából 11 fő), közülük 3 fő intenzív ápolást igényel.

A házi gondozás jól együttműködik a községben működő otthonápolási szolgálattal. Ezen ellátást igénylők száma magas, és egyre több az olyan ellátott, aki naponta többszöri vagy hosszabb idejű ellátásra szorul.

- **Étkeztetés** : 72 fő Ebből : saját elszállítás 6 fő, lakásra szállítás 66 fő.

Formája: vásárolt élelmezés (központi konyha) útján történik az ellátás. Az ebéd lakásra történő szállítását 2 fő társadalmi megbízott és 1 fő közhasznú foglalkoztatott kerékpárral (24 főre) az önkormányzat járműve házi szoc.gondozók segítségével (42 főre) biztosítja.

Családsegítés

A *családsegítés* körébe tartozó feladatokat a települési önkormányzat már 1996. évtől látja el, annak ellenére, hogy a feladat ellátását szociális törvény csak a későbbiekben tette kötelezővé. A szociális, gyámügyi feladatok ellátása során ugyanis tapasztalnunk kellett, hogy számos család,

egyedülálló idős ember lelki-mentális, - anyagi,- életviteli problémákkal küzd, melynek megoldásában segítséget igényel.

A családsegítő közreműködik az igénylő- családi gondjainak rendezésében, életvezetési tanácsokat ad, segítséget nyújt a problémák megoldásában. Szociális és egyéb információkkal látja el a rászorulókat, pl: munkalehetőségek ismertetése.

1999. évtől a feladatot már szakképzett, - a gyermekjóléti szolgálatnál foglalkoztatott – szociálpedagógus látja el.

Tevékenységeinek főbb mutatói 2004 évben:

A szolgáltatást igénybevevők száma: 98 fő

A szolgálat éves forgalma: 359 fő

A legtöbben információkéréssel és ügyintézéshez nyújtott segítségért keresik fel a szolgálatot. Utóbbi időszakban nőtt a szociális otthoni elhelyezési kérelmek száma, melyek megírásához az igénylők segítséget kérnek.

Gyermekjóléti szolgálat

A szolgálat 1998. január 1-én kezdte meg működését, a Recsk, Kossuth L. u. 218. sz. alatti önkormányzati tulajdonú épületben, ahol egy kis alapterületű interjú szoba áll rendelkezésére a segítséget kérőknek. Folyamatban van az irodahelyiség új helyen – település központban – történő kialakítása, ahol az interjúszobán túl az ügyfelek részére a várakozás és vizesblokk használatának lehetősége is adott lesz.

Míg a felnőttekre kiterjedő családsegítés önkéntes megkeresés alapján történik, a gyermekjóléti szolgálat munkája a jelzőrendszerre épül, - összehangolva a védőnői szolgálattal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

Célja: a gyermek testi , értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, megszüntetéséhez való hozzájárulás

Tevékenység főbb mutatói 2004. évben:

Éves esetszám: 326

Gondozott gyermekek száma: 67

Gondozott családok száma : 35

Eredménynek tekintjük, hogy az elmúlt évek kitartó munkájának köszönhetően – a problémás családokkal, egyénnel továbbá a magányos idős emberekkel is – kölcsönös bizalmon alapuló viszonyt sikerült kialakítani.

Finanszírozás

A Recsk nagyközségben működő szociális alapellátási formák mindegyike rendelkezik a 188/1999. (XII. 16.) Korm.rendelet által előírt működési engedéllyel. Ennek alapján az önkormányzatnak lehetősége van a normatív állami támogatás igénybevételére az alapellátások vonatkozásában.

A szolgáltatások fenntartásához szükséges bevételt :

- állami normatívából
- térítési díjakból
- önkormányzati hozzájárulásból
- esetleges pályázati összegekből biztosítjuk .

A fizetendő térítési díjakat a fenntartó rendeletben szabályozza, melyet évente módosít. A személyi térítési díjak megállapítása és beszedés a gondozási központban történik, a módosított 29/1993.(II.17.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően.

CÉLJAINK ÉS FELADATAINK

- A jelenleg meglévő szolgáltatások további folyamatos biztosítása, ezen belül:
 - 2005 december 31 - ig a szakmai létszámnorma biztosítása Gondozási központban,.
 - 2008 december 31 - ig a hiányzó tárgyi feltételek biztosítása Gondozási központban,
 - 2005. december 31 ig a gyermekjóléti szolgálat új épületben való elhelyezése.
- Figyelemmel a szociális tv. 2004. évi CXXXVI. Törvénnyel történő módosítására, a jelenleg működő szociális alapszolgáltatást végző intézmények szervezeti integrációját meg kell valósítani, kibővítve a szociális információs szolgáltatással.
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás létrehozása többcélú kistérségi társulás keretei között.

Recsk Nagyközség Önkormányzata az elmúlt években végrehajtott felújításokkal jelentősen javította a gondozási központ működési körülményeit. Az ÁNTSZ által előírt hiányosságokon túl innen előbbre lépni - részben pénzügyi okok miatt – nem lehet, de talán nem is indokolt.

A rászorultak ugyanis mindinkább otthonukban, illetve életvezetési problémáikban igénylik a szakemberek segítségét, amely nem igényel a jelenleginél nagyobb intézményi háttérrel. Mindazok akik elesettségük, társtalanságuk folytán segítséget kérnek, inkább a szociális otthonokat veszik igénybe.

Recsk, 2004. december 31.

Holló Imre s.k.
Polgármester

Varró Gyuláné s.k.
jegyző